

Η υπεροχή της μεταμόσχευσης ολικού παγκρέατος έναντι της μεταμόσχευσης νησιδίων παγκρέατος

Διονύσιος Βροχίδης

1

1. Εισαγωγή

Η έκρηξη των μεταμοσχεύσεων που συντελέστηκε την τελευταία 25ετία, επηρέασε και τον τομέα της θεραπείας του σακχαρώδους διαβήτη. Στους ασθενείς με επιλεγμένο ινσουλινοεξαρτώμενο διαβήτη προτείνονται, κάτω από συγκεκριμένες ενδείξεις, δύο είδη μεταμόσχευσης: α) Η μεταμόσχευση ολικού παγκρέατος. β) Η μεταμόσχευση νησιδίων παγκρέατος. Μοιραία οι δύο αυτές θεραπευτικές λύσεις συγκρίνονται διαρκώς. Με βάση τις μέχρι σήμερα βιβλιογραφικές αποδείξεις (evidence based) οι οποίες αναλύονται παρακάτω η μεταμόσχευση ολικού παγκρέατος θα πρέπει να αποτελεί τη θεραπεία αναφοράς (gold standard). Η μεταμόσχευση νησιδίων, αν και ελκυστικότερη επειδή είναι λιγότερο επεμβατική, είναι ακόμα υποδεέστερη.

2. Πηγές δεδομένων

Το παγκόσμιο κέντρο αναφοράς μεταμοσχεύσεων ολικού παγκρέατος βρίσκεται στη Μινεσότα των ΗΠΑ. Ο δικτυακός τους τόπος είναι: www.iptr.umn.edu. Το παγκόσμιο κέντρο αναφοράς μεταμοσχεύσεων νησιδίων βρίσκεται στο Γκίσεν της Γερμανίας. Ο δικτυακός τους τόπος είναι: www.med.uni-giessen.de/itr. Η αναζήτηση στο medline (συμπεριλαμβανομένου και του έτους 2007) αποφέρει 295 (90 τυχαιοποιημένες) και 63 (10 τυχαιοποιημένες) κλινικές μελέτες για τη μεταμόσχευση ολικού παγκρέατος και νησιδίων αντίστοιχα (65% ανοσολογικού περιεχομένου και 35% τεχνικού περιεχομένου).

3. Βασικά στοιχεία

Έως το 2007 έχουν πραγματοποιηθεί συνολικά 29000 μεταμοσχεύσεις ολικού παγκρέατος. Οι 21500 από αυτές πραγματοποιήθηκαν στη Β. Αμερική. Επιπλέον, έχουν πραγματοποιηθεί 1500 μεταμοσχεύσεις νησιδίων. Περισσότερες από τις μισές αυτών πραγματοποιήθηκαν στην Ευρώπη (1,2). Σήμερα στη Β. Αμερική υπάρχουν 131 κέντρα που πραγματοποιούν μεταμοσχεύσεις ολικού παγκρέατος. Μόνο το 15% αυτών πραγματοποιούν περισσότερες από 20 το χρόνο. Οι μισές από τις μεταμοσχεύσεις αυτές γίνονται στα 19 μεγαλύτερα κέντρα (1). Επίσης, παγκοσμίως υπάρχουν 47 κέντρα που διενεργούν μεταμοσχεύσεις νησιδίων (18 από αυτά και αυτομεταμοσχεύσεις). Περισσότερες από 20 το χρόνο διενεργούνται σε 11 κέντρα (7 στην Ευρώπη, 4 στη Β. Αμερική). Αυτά τα 11 κέντρα έχουν πραγματοποιήσει συνολικά περισσότερες από τις μισές. Πρόσφατα τα κέντρα του Γκίσεν και του Έντομντον ξεπέρασαν τις 100 μεταμοσχεύσεις νησιδίων έκαστο (3).

Η μεταμόσχευση ολικού παγκρέατος κατηγοριοποιείται με βάση τη συνύπαρξη νεφρικού μοσχεύματος σε συνδυασμένη παγκρέατος-νεφρού (SPK), σε παγκρέατος ύστερα από νεφρού (PAK) και σε παγκρέατος μόνο (PTA). Επίσης κατηγοριοποιείται με βάση την παροχέτευση της εξωκρινούς μοίρας σε εντερική (ED) ή κυστική (BD). Τέλος κατηγοριοποιείται με βάση τη φλεβική απορροή σε συστηματική (ΣΚ) ή πυλαία (ΠΦ). Η συχνότερη μεταμόσχευση ολικού παγκρέατος είναι η SPK/ED (81%, n = 18322), 5 στις 6 από τις οποίες έχουν συστηματική φλεβική απορροή (4). Τόσο οι αρχικές επιβιώσεις μοσχευμάτων (5) όσο και οι επιπλοκές (4) μεταξύ των διαφόρων κατηγοριών μεταμόσχευσης ολικού παγκρέατος είναι παρόμοιες. Έτσι, για λόγους ευκολίας, θα χρησιμοποιηθούν τα δεδομένα της πολυπληθέστερης κατηγορίας (SKP/ED) στη σύγκριση της μεταμόσχευσης ολικού παγκρέατος με αυτή των νησιδίων.

Η μεταμόσχευση νησιδίων παγκρέατος κατηγοριοποιείται με βάση το είδος του δότη σε αλλομεταμόσχευση και σε αυτομεταμόσχευση (2). Επίσης, κατηγοριοποιείται με βάση τη συνύπαρξη νεφρικού μοσχεύματος σε συνδυασμένη νησιδίων-νεφρού (SIK), σε νησιδίων ύστερα από νεφρού